TUXUMDON SARATONI VA QORIN PARDA KARSINOMATOZIDA HE4 DINAMIKASI

Maxmudov Sharofiddin Toxtamishovich
Samarqand viloyati xududlar aro xospis markazi onkolog shifokori
Madiyeva Mohiniso Maxmadamin qizi
Samarqand davlat Tibbiyot universiteti diplomdan keyingi ta'lim fakulteti Akusherlik va ginekologiya kafedrasi 2-kurs talabasi

Tuxumdon saratoni ayollar reproduktiv tizimi xavfli o'smalari orasida murakkab kechishi, kech tashxislanishi va yuqori metastatik salohiyati bilan ajralib turadi. Ayniqsa, qorin parda karsinomatozi bilan kechuvchi holatlarda kasallikning biologik agressivligi ortib, davolash jarayonini monitoring qilish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi[1-4]. Qorin bo'shlig'ida o'sma jarayonining tarqalishi bemorning umumiy klinik holatiga, hayot sifatiga va davolash natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Zamonaviy onkologik amaliyotda o'sma jarayonining dinamikasini baholash uchun turli serologik biomarkerlardan foydalaniladi. Shular qatorida HE4 (Human Epididymis Protein 4) tuxumdon saratonida muhim diagnostik va prognostik biomarker sifatida qaralmoqda. Manbada HE4 ning CA125 ga nisbatan ayrim nospetsifik omillarga kamroq bog'liqligi va biologik barqarorligi qayd etilgan. Shu sababli mazkur biomarkerni davolash jarayonidagi o'zgarishlarni kuzatish nuqtayi nazaridan o'rganish ilmiy va amaliy jihatdan muhimdir[3-6].

PIPAC-qorin bo'shlig'iga bosimli aerozol shaklida kimyoterapevtik preparatlarni yuborishga asoslangan zamonaviy davolash texnologiyasi bo'lib, preparatlarning qorin parda yuzasi bo'ylab nisbatan bir tekis taqsimlanishi va o'sma to'qimalariga kirib borishini yaxshilashga qaratilgan[5]. Peritoneal karsinomatoz sharoitida PIPAC samaradorligini obyektiv baholash uchun ishonchli va dinamik biomarkerlarni aniqlash muhim vazifalardan biridir[7].

Tadqiqotning asosiy maqsadi tuxumdon saratoni va qorin parda karsinomatozi bo'lgan bemorlarda PIPAC muolajasidan oldin va keyin HE4 darajasining o'zgarishini baholashdan iborat. Shuningdek, HE4 ko'rsatkichining foizli kamayishi hamda davolashga javob bergan bemorlar ulushini aniqlash ko'zda tutilgan.

Retrospektiv sinov tadqiqoti shaklida amalga oshirilgan bo'lib, unda 6 nafar bemorning klinik ma'lumotlari tahlil qilingan. Morfologik jihatdan tasdiqlangan tuxumdon saratoni, qorin parda karsinomatozi mavjudligi va PIPAC muolajasini olgan bemorlar kiritilgan. HE4 ko'rsatkichi davolashdan oldin hamda PIPACdan keyin baholangan. Statistik tahlil uchun juftlangan Wilcoxon testi qo'llanilib, statistik ahamiyatlilik chegarasi $p<0,05$ sifatida belgilangan.

Tadqiqot natijalarini talqin qilishda bemorlarning klinik xususiyatlari, ECOG ko'rsatkichi, peritoneal karsinomatoz indeksi (PCI), CA125 darajasi va platina preparatlariga sezgirlik kabi omillar hisobga olingan.

PIPAC muolajasidan keyin HE4 darajasida aniq pasayish kuzatilgan. Davolashdan oldingi HE4 ning o'rtacha qiymati 300,2±177,6 ni tashkil etgan bo'lsa, PIPACdan keyin mazkur ko'rsatkich 100,2±36,7 gacha kamaygan. Median qiymatlar ham 284,9 (236-372,5) dan 99,5 (74-130) gacha pasaygan. O'rtacha pasayish 55,4% ni tashkil qilgan.

Davolash samaradorligini baholashda HE4 darajasining kamida 50 foizga pasayishi javob mezoni sifatida qabul qilingan. Mazkur mezon bo'yicha 6 nafar bemorning 4 tasida, ya'ni 66,7 foizida, HE4

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

darajasining 50 foiz yoki undan ko‘proq kamayishi kuzatilgan. Qolgan ikki bemorda ham HE4 darajasining pasayishi aniqlangan, biroq ularning kamayish darajasi 50 foizlik chegaraga yetmagan.

PIPACdan oldingi va keyingi HE4 ko‘rsatkichlari o‘rtasidagi farqning statistik jihatdan ahamiyatli ekanligini ko‘rsatgan. Juftlangan Wilcoxon testi natijasida p=0,031 qiymat olingan. O‘rtacha farq - 200,0, 95 foizlik ishonch oralig‘i esa - 320,0 dan - 80,0 gacha bo‘lgan. Ushbu natijalar PIPAC muolajasidan keyin HE4 darajasining kamayish tendensiyasi mavjudligini ko‘rsatadi.

Biologik nuqtayi nazardan izohlashda HE4 darajasining o‘sma yuklamasi bilan bog‘liqligi muhim ahamiyatga ega. PIPAC ta’sirida o‘sma hujayralari faolligining kamayishi, qorin parda mikromuhitidagi patologik o‘zgarishlarning susayishi hamda o‘sma yuklamasining qisqarishi HE4 sekretsiyasining pasayishiga olib kelishi mumkin. Biroq bu mexanizm mazkur kichik tanlanmali tadqiqotda yakuniy sababiy bog‘liqlik sifatida emas, balki kelgusidagi tadqiqotlar uchun ilmiy gipoteza sifatida qaralishi lozim.

Olingan natijalar HE4 biomarkerining PIPAC fonida tuxumdon saratoni dinamikasini monitoring qilish uchun istiqbolli ko‘rsatkich bo‘lishi mumkinligini ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, HE4 ning PIPACdan keyin sezilarli pasayishi uning davolashga javobni baholashda qo‘shimcha laborator ko‘rsatkich sifatidagi ahamiyatini oshiradi. Manbada HE4 ning CA125 bilan solishtirganda ayrim yallig‘lanish va qorin parda o‘zgarishlariga kamroq sezgir bo‘lishi mumkinligi qayd etilgan.

Biroq mazkur xulosalarni yakuniy klinik tavsiya sifatida qabul qilish uchun mavjud dalillar yetarli emas. Tadqiqotning kichik tanlanma hajmi, retrospektiv xarakteri va nazorat guruhining yo‘qligi natijalarni kengroq populyatsiyaga ekstrapolyatsiya qilishni cheklaydi. Shu sababli HE4 ning PIPAC samaradorligini baholashdagi mustaqil va ishonchli biomarker sifatidagi rolini aniqlash uchun ko‘p markazli, istiqbolli va statistik jihatdan yetarli quvvatga ega tadqiqotlarni amalga oshirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mur RG va boshqalar. Inson epididimi oqsili 4 tuxumdon saratonining biomarkeri sifatida.
2. Bast RC va boshqalar. Tuxumdon saratoni: biologiya va biomarkerlar. Nature Reviews Cancer. 2021.
3. Tempfer CB va boshqalar. Peritoneal karsinomatozda PIPAC: natijalar. Annals of Surgical Oncology. 2020.
4. Van Driel WJ va boshqalar. Tuxumdon saratonida intraperitoneal terapiya. Lancet Oncology. 2020.
5. Armstrong DK va boshqalar. Qorin bo‘shlig‘i ichidagi kimyoterapiya. New England Journal of Medicine. 2020.
6. Hynninen J. va boshqalar. HE4 va CA125 ko‘rsatkichlarining samaradorligi. Gynecologic Oncology. 2020.
7. Colombo N. va boshqalar. ESMO tuxumdon saratoni bo‘yicha klinik tavsiyalar. Annals of Oncology. 2021.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.